

NATIONAL COUNCIL OF CHURCHES IN THE PHILIPPINES

Liturhiko at Teolohikong Gabay para sa **Buwan ng mga Katutubo**

Oktubre 2026

Tema:

**Pagtatawi sa Lambong ng Paniniil,
Pagtitipon sa Piging ng Buhay at Lupang Ninuno**

(Breaking the Shroud of Oppression, Gathering at the Banquet of Life and Ancestral Land)

Isaias 25:1–9; Mateo 22:1–14

TALAAN NG MGA NILALAMAN

Talaan ng mga Nilalaman	2
Panimula	3
Pahayag ng Pakikiisa ng NCCP.....	4
Bibliyo-Teolohikong Pagninilay.....	5
Mga Liturhikong Gabay	10
Isang Halimbawang Liturhikong Patnubay sa Pagsamba	21
Mga Lingguhang Gabay sa Pag-aaral ng Balita	26
Unang Linggo: Ang Lupa ay Buhay (<i>Yutang Kabilin</i>)	26
Ikalawang Linggo: Pagtatawi sa Lambong ng Kawalan ng Katarungan	27
Ikatlong Linggo: Kapayapaang Nakabatay sa Katarungan (Justpeace)	28
Ikaapat na Linggo: Ekumenikal na Pakikiisa at ang Damit Pangkasal.....	29
Modyul ng Workshop para sa Kabataan.....	30

PANIMULA

Ang National Council of Churches in the Philippines (NCCP) ay nagpapahayag ng pakikiisa, pagtataguyod, pagsuporta, at paggawa para sa kapakanan ng ating mga Katutubo bilang pagtugon sa katapatan ng ating Diyos na Maylikha na lumalang sa atin ayon sa Kaniyang larawan.

Ang buwan ng Oktubre ay itinakda upang ating ipagdiwang ang Buwan ng mga Katutubo. Ang iba't ibang kasaping simbahan ay nag-iskedyul ng pagdiriwang ng Linggo ng mga Katutubo sa ikalawa o ikatlong linggo ng buwan. Hinihimok natin ang mga lokal na simbahan na ipagdiwang ang Linggo ng mga Katutubo sa pamamagitan ng pagbuo ng mga liturhiya at sermon/homilya na nagpapakita ng pagdiriwang na ito. Ang mga materyal na kasama rito ay mga liturhikong gabay na magagamit ng ating mga simbahan. Bukod dito, may inihandang apat (4) na linggong materyal para sa pag-aaral ng Biblia ng mga matatanda at isang modyul ng workshop upang mas maikabit ang mga kabataan sa pagdiriwang.

Sa kasaysayan, noong 1978, ang ikalawang linggo ng Oktubre ay idineklara ng Catholic Bishops' Conference of the Philippines (CBCP) bilang Tribal Filipino Sunday bilang pagpaparangal sa mga katutubo ng bansa. Ang pagdiriwang na ito ay tinawag ding Tribal Filipino Week (TFW). Pagkaraan ng isang dekada, idineklara rin ng NCCP ang Oktubre bilang Tribal Filipino Month na kalaunan ay pinangalanang Indigenous Peoples' Month. Simula noong 1978, taun-taon itong ipinagdiriwang ng iba't ibang organisasyong nagsusulong ng karapatan at kapakanan ng mga katutubo. Bukod dito, ang Oktubre ay ginawang National Indigenous Peoples Month sa pamamagitan ng Proklamasyon ng Pangulo Blg. 1906, s. 2009.

Ang International Day of the World's Indigenous Peoples (IDWIP) – Philippines sa taong ito ay may temang “Makatarungan ang ating pakikibaka! Ipagtanggol ang lupang ninuno! Isulong ang ating karapatan at sariling pagpapasya!” (*Our struggle is just! Defend our ancestral lands! Assert our rights and self-determination!*) Ito ay isang angkop na temang magagamit ng ating mga simbahan sa pagdiriwang ng Linggo ng mga Katutubo. Ang tema ng liturhikong materyal na ito, “Pagtatawi sa Lambong ng Paniniil, Pagtitipon sa Piging ng Buhay at Lupang Ninuno,” (*Breaking the Shroud of Oppression, Gathering at the Banquet of Life and Ancestral Land*) ay kumokomplemento sa tema ng IDWIP-Philippines, kung saan ang Biblyo-Teolohikong Pagninilay ay nakabatay sa Isaia 25:1–9 at Mateo 22:1–14.

Para sa pag-salin sa Filipino ng liturhikong gabay na ito, pasasalamat kay Ms. Reden Joyce C. Villaruel, isa sa mga Young Adult Volunteers ng NCCP, sa pag-repaso nito upang maging mas maayos ang gawang pagsalin na ginamitan ng teknolohiya.

Panalangin natin na sa pakikiisa ng ating mga simbahan sa pagdiriwang ng Buwan ng mga Katutubo, ang ating mga misa at pagsamba ay hindi lamang magtaguyod ng Pagkakaisang Kristiyano kundi magpatibay din sa ating paninindigan sa gawaing Ekumenikal at Ugnayang Inter-relihiyon, lalo na sa mga Katutubo ng ating lupain.

Sa Diyos ang karangalan!

Rev. Callum R. Tabada

Tagapamahala ng Programa

Christian Unity & Ecumenical Relations (CUER)

PAHAYAG NG PAKIKIISA NG NCCP

sa okasyon ng

Ayta Day & International Day of the World's Indigenous Peoples (IDWIP)

Agosto 2026

Sa ngalan ng National Council of Churches in the Philippines (NCCP) at ng ating mga kasaping simbahan at organisasyong naglilingkod, ipinahahayag namin ang aming matatag at di-matitinag na pakikiisa sa mamamayang Ayta at sa lahat ng Katutubong Pamayanan sa buong bansa at sa daigdig habang ating ginugunita ang Ayta Day at International Day of the World's Indigenous Peoples.

Bilang isang konsehong ekumenikal na nakatutok sa pananampalatayang Kristiyano, buong puso naming pinagtitibay ang katuwiran ng tema: “Makatarungan ang ating pakikibaka! Ipagtanggol ang lupang ninuno! Isulong ang ating karapatan at sariling pagpapasya!” (*“Our struggle is just! Defend our ancestral lands! Assert our rights and self-determination!”*) Sa pananaw ng teolohiyang Kristiyano, ang lupa ay hindi isang simpleng kalakal na binibili, ibinebenta, o inaabuso para sa pakinabang sa negosyo. Ang lupa ay banal na likha ng Diyos—ang bukal ng buhay, kultural na pagkakakilanlan, espiritualidad, at pamana ng mga ninuno na isinalin sa mga henerasyon. Ang pagtatanggol sa lupang ninuno ay pagpaparangal sa Lumikha na nagkatiwala ng lupa sa sangkatauhan upang pangalagaan at ingatan, tulad ng sinasabi ng Salmista sa Awit 24:1, “Ang lupa ay kay Yahweh, at ang lahat ng naroroon, ang sanlibutan, at ang lahat ng naninirahan doon.”

Kinikilala namin ang makasaysayan at patuloy na sakripisyo ng mamamayang Ayta—ang mga unang nanirahan sa Gitnang Luzon—na paulit-ulit na nagpakita ng malalim na katatagan sa kabila ng mga pagputok ng bulkan, pagpapadpad sa ibang lugar, agresyon ng kaunlaran, mawasak na pagmimina, panggagahasa sa lupa, at militarisasyon. Aming ikinalulungkot na sa kabila ng mga garantiyang konstitusyonal at legal na balangkas, ang mga Katutubo sa Pilipinas ay patuloy na nagdurusa sa sistematikong pagkakait ng karapatan, pagkawala ng lupang ninuno, at kriminalisasyon kapag isinusulong ang kanilang mga batayang karapatan.

Muling pinagtitibay ng NCCP na ang sariling pagpapasya ay isang likas at kaloob ng Diyos na karapatan. Ang tunay na kapayapaan at kaunlaran ay hindi maitatayo sa pilit na pagpapalayas, pagkakait ng kabuhayan, o pagkasira ng kultura ng mga katutubong pamayanan. Nakikiisa ang aming tinig sa inyo sa paghingi ng agarang pagpapatigil sa mga mawasak na proyekto, pagwawakas ng militarisasyon sa mga lupang ninuno, at ganap na paggalang sa malaya, nauna, at may-kaalamang Pagpayag (*Free, Prior, and Informed Consent o FPIC*).

Sa diwa ng Kristiyanong pagkakaisa at propektikong pagpapatotoo, ang NCCP ay nagpopokus na makipaglakbay kasama ang mga pinuno, kababaihan, kabataan, at nakatatanda sa mga Ayta. Ipinapanalangin namin ang inyong patuloy na lakas, pagkakaisa, at proteksyon habang binabantayan ninyo ang mga kagubatan, kabundukan, at ilog na nagpapanatili ng buhay nating lahat. Nawa'y ang Diyos ng katarungan at pagpapalaya ay magpatibay sa ating sama-samang layunin hanggang sa maghari ang tunay na kapayapaan, katarungan, at sariling pagpapasya para sa lahat ng Katutubo.

Sa paglilingkod at pakikiisa kay Cristo,

MINNIE ANNE MATA-CALUB

General Secretary, NCCP

BIBLYO-TEOLOHIKONG PAGNINILAY

“Mula sa Gilid Tungo sa Piging ng Buhay”

(*“From the Margin to the Feast of Life”*)

Pangunahing Teksto: **Isaias 25:1–9** | Pangalawang Teksto: **Mateo 22:1–14**

Panimula: Ang Konteksto ng mga Teksto sa Biblia

Ang mga teksto sa Biblia na ginamit sa BTR na ito ay kinuha sa mga nakatakdang pagbasa para sa Ikadalawampung Linggo pagkaraan ng Pentecostes (Oktubre 11 sa taong ito--2026) na nagpapakita ng dalawang magkasalungat na katotohanan: ang mawasak na makinarya ng imperyal na paniniil at ang maliwanag na pangako ng banal na pagpapalaya na ipinapahayag sa pamamagitan ng piging para sa lahat.

1. Isaias 25:1–9

Matatagpuan sa tinatawag ng mga dalubhasa na "Isaiah Apocalypse" (Isaias 24–27), ang tekstong ito ay nagmula sa alaala ng kasaysayan at patuloy na banta ng imperyal na pamamayani (Asiryo, Babilonia, at Persya). Nakikita ng propeta ang isang mundong nawasak ng digmaan, pagsasamantalang pangkabuhayan, at imperyal na pagmamataas.

Sa Isaias 24, ang lupa ay natutuyo sa ilalim ng bigat ng kawalan ng katarungan at nasirang kasunduan. Ngunit sa Isaias 25, pumutok ang isang awit ng pasasalamat laban sa imperyo. Pinupuri nito si Yahweh sa paggiba sa mga fortified city-states—mga simbolo ng mamamatay-taong kapangyarihang militar at pangkabuhayan—habang nagiging "kanlungan ng dukha, kanlungan ng nangangailangan sa kaniyang kabagabagan" (Isaias 25:4).

Ang sipi ay nagtatapos sa Bundok Zion bilang lugar ng isang kosmikong piging na inihanda ni Yahweh para sa lahat ng tao, kung saan ang "lambong na nakatakip sa lahat ng tao" at ang "kamatayan mismo" ay lalapin magpakailanman (Isa 25:6–8).

2. Mateo 22:1–14

Sa Ebanghelyo ni Mateo, ipinangaral ni Jesus ang Talinghaga ng Piging sa Kasalan sa Templo ng Jerusalem sa Kaniyang huling linggo bago ang Krusipisyo. Sa harap ng paparating na hidwaan sa mga lider ng relihiyon at mga kasabwat ng imperyong Romano, ginamit ni Jesus ang pagsasama sa hapag upang ilarawan ang Kaharian ng Langit.

Nang tanggihan ng mga inanyayahang mayayaman at makapangyarihan ang imbitasyon ng hari—dahil mas pinili ang kanilang mga bukid, negosyo, at sistema ng pagpapayaman—ang imbitasyon ay radikal na inilipat sa mga "pangunahing lansangan" (diexodous ton hodon, ang mga tawiran at gilid ng lungsod).

Ang bulwagan ng piging ay napuno ng mga dating isinantabi—mga "masasamang tao at mabubuti". Gayunpaman, ang pagpasok ng bisitang walang damit pangkasal ay nagsisilbing propetikong babala: ang pagpasok sa biyaya ng Diyos ay nag-aatas ng radikal na pag-ayon sa etika ng Paghahari ng Diyos—ang pagsuot ng damit ng katarungan at pagsisisi.

I. Ang "Lambong" sa mga Lupang Ninuno: Ang Konteksto ng Katutubong Pilipino

Sa pag-unawa ng Tradisyong Repormado at Ekumenikal, ang sanglilikha ay ang entablado ng kaluwalhatian ng Diyos (theatrum gloriae Dei), at ang katapatan ng kasunduan ng Diyos ay umaabot sa lahat ng lupain at naninirahan. Ngunit kapag binabasa natin ang Isaias 25:7—"wawasakin niya sa bundok na ito ang lambong na nakatakip sa lahat ng tao"—sa konteksto ng Pilipinas ngayon, nakikita natin ang makapal na lambong ng sistematikong paniniil, kasakiman ng mga korporasyon, at karahasan ng estado na sumasakal sa mga Katutubong Pamayanan.

Para sa mga Lumad ng Mindanao, Igorot ng Cordillera, Mangyan ng Mindoro, Tumandok ng Panay, Dumagat-Remontado ng Sierra Madre, at iba pang pangkat-katutubo, ang lupa (yutang kabilin / lupang ninuno) ay hindi kalakal na binibili o ibinebenta. Ang lupa ay buhay. Tulad ng sikat na ipinahayag ng iginagalang na pinunong Kalinga at martir na si **Macli-ing Dulag** sa pakikibaka laban sa Chico River Dam project sa ilalim ng diktaturang Marcos:

"Tinatagurian ninyo kaming mangmang nang magtanong kami, 'Nasaan ang inyong titulo?' ... Ang pagtalikod sa lupa ay pagtalikod sa buhay. Paano ninyo maaangkin ang bagay na mas tatagal pa kaysa sa inyo? Ang lahi lamang ang nagmamay-ari sa lupa dahil ang lahi ay nabubuhay magpakailanman." ("You ask if we own the land and mock us, 'Where is your title?' ... To default on the land is to forfeit life. How can you own that which will outlive you? Only the race owns the land because the race lives forever.")¹

Sa kabila ng mga garantyang konstitusyonal tulad ng Indigenous Peoples' Rights Act (IPRA ng 1997), ang mga katutubo sa Pilipinas ay patuloy na nagpapasan ng bigat ng agresyon ng kaunlaran.

1. **Agresyon ng Kaunlaran at Pag-agaw sa Lupa:** Ang malalaking pagmimina, plantasyong agribisnes, at mga mega-dam (tulad ng Kaliwa Dam sa Quezon/Rizal at Jalaur Mega-Dam sa Iloilo) ay naglulubog sa mga lupang ninuno, sumisira sa kalikasan, at nagpapaalis sa mga pamayanan.
2. **Militarisasyon at Kriminalisasyon:** Ang mga lupang ninuno ay labis na ginagamitan ng militar upang bigyang-daan ang pagpasok ng mga korporasyon. Ang mga katutubong pinuno, tagapagtanggol ng kalikasan, at guro ay sistematikong nire-red-tag, ginigipit, ikinukulong nang walang katuwiran, o pinapatay nang labas sa batas.
3. **Kultural na Pagpapasailalim:** Ang pagtrato sa kultura ng katutubo bilang paninda at ang pagkasira ng katutubong sistema ng pagkain ay kumakatawan sa patuloy na anyo ng kultural na kamatayan—isang makabagong anyo ng imperyal na "lambong".

II. Ang Piging sa Bundok: Isang Pananaw ng Restoratibong Katarungan

Sa Isaias 25:6, naghahanda ang Diyos ng piging ng masasarap na pagkain at alak sa "bundok na ito". Sa teolohiyang ekumenikal, ang Bundok Zion ay hindi isang eksklusibong lugar ng relihiyon; ito ang naipagbagong Lupa kung saan ang mga dukha, inilikas, at pinagsamantalahan ay titipunin bilang mga marangal na panauhin.

Binibigyang-diin ng tradisyong Repormado ang ganap na paghahari ng Diyos sa buong sanglilikha at ang kosmikong saklaw ng kaligtasan. Ang kaligtasan ay hindi lamang para sa indibidwal o sa langit; ito ay ang pagbabago ng buong lipunan at kalikasan.

- **Ang Diyos bilang Tagapagtanggol ng Dukha:** Inilarawan ni Isaias ang Diyos bilang "kanlungan ng dukha, kanlungan ng nangangailangan sa kaniyang kabagabagan, kublihan sa bagyo at lilim sa init" (Isa 25:4). Ang Diyos ay pumapanig sa kasaysayan—tumatayo kasama ng mga isinantabi laban sa "mga palasyo ng mga dayuhan" at "mga kejam na bansa".
- **Ang Paglamon sa Kamatayan:** Ang pagpapahayag na "lalapin ng Diyos ang kamatayan magpakailanman" at "papahirin ang mga luha sa lahat ng mukha" (Isa 25:8) ay direktang humaharap sa kultura ng kawalan ng kaparusahan at kamatayan na dumadalaw sa mga katutubong pamayanan. Ang mga luhang iniluha ng mga katutubong ina na nagdadalamhati sa mga martir na pinuno, at ang lungkot sa mga nalason na ilog at nakakalbong bundok, ay direktang nakikita at tinutugunan ng Diyos.
- **Ang Mesiyanikong Piging bilang Katarungang Pangkawalan:** Sa Mateo 22, nang tanggiin ng mga nakatataas ang piging, ipinadala ng hari ang mga lingkod sa diexodous—ang mga tawiran at gilid ng daan kung saan nagtitiis ang mga inilikas. Ang mga katutubo, na itinulak sa gilid ng heograpiya at ekonomiya ng mga pangkasaysayang patakaran, ang mga pangunahing panauhin na tinatawag ng Diyos sa gitna ng piging.

III. Ang Damit Pangkasal: Katapatan at Komitment sa Etika

Ang Mateo 22:11–14 ay nagpapakita ng isang mahirap na bahagi: isang bisita ang itinapon sa kadiliman dahil walang suot na damit pangkasal. Sa teolohiyang Repormado, ang biyaya ay libre, ngunit hindi ito mura. Ang pagtugon sa magandang imbitasyon ng Diyos ay nangangailangan ng pagbabago ng buhay (sanctification) at aktibong komitment sa katuwiran (dikaio syne).

Ang "damit pangkasal" ay kumakatawan sa mga bunga ng katarungan, pakikiisa, at pagsisisi.

- **Kutsaba ng Relihiyosong Pamunuan:** Para sa Simbahan, ang pag-aangking nakaupo sa hapag ng Panginoon habang nananahimik—o nakikipagkutsaba—sa pagnanakaw sa mga lupang ninuno at pagpatay sa mga katutubong tagapagtanggol ay katumbas ng pagdalo sa piging nang walang damit pangkasal.
- **Tunay na Pagbabago:** Ang pagsuot ng damit pangkasal sa Buwan ng mga Katutubo ay nangangahulugan ng paghubad sa mga kasuotan ng kolonyal na pagmamataas, kasakiman sa negosyo, at kawalan ng pakialam sa pulitika, at pagbibihis ng aktibong pakikiisa sa pakikibaka ng mga katutubo.

Minsang ipinaalala ng dating Pangkalahatang Kalihim ng NCCP na si **Obispo La Verne D. Mercado** sa kilusang ekumenikal:

"Ang maging tapat kay Jesu-Cristo sa konteksto ng Pilipinas ngayon ay ang pagpasan sa krus ng pakikiisa sa nagdurusang masa—kabilang ang ating mga kapatid na katutubo na nagbabantay sa ating mga natitirang kagubatan at katubigan." ("To be faithful to Jesus Christ in the Philippine setting today is to take up the cross of solidarity with the suffering masses—including our indigenous brothers and sisters who guard our last remaining forests and waters.")²

Pagtugon ng Ekumenikal: Kung Paano Dapat Kumilos ang Simbahan

Nakaugat sa pamanang Repormado ng patuloy na pagbabago (*ecclesia reformata, semper reformanda*) at sa ekumenikal na komitment sa kapayapaan, katarungan, at pag-iingat sa sanglilika, ang Simbahan ay tinatawag na kumilos sa pamamagitan ng mga kongkretong hakbang:

1. Liturhiko at Teolohikong Metanoia (*Propektikong Pagsamba*)

- Isama ang mga katutubong simbolo, musika, wika, at ritwal sa regular na pagsamba ng simbahan, nang walang pakitang-tao lamang.
- Ipagtapat ang mga pangkasaysayang kasalanan ng simbhang Kristiyano sa pagtulong sa kolonyal na pagpapalawak, pagbura ng kultura, at pilit na pagpapatulad ng ibang kultura sa mga katutubo.

2. Kakanlungin at Paglakbay (*Propektikong Proteksyon*)

- Buksan ang mga gusali ng simbahan, paaralan, at pasilidad bilang ligtas na lugar (Kanlungan) para sa mga inilikas na katutubong pamayanan na humaharap sa operasyong militar, red-tagging, at pagpapasabog sa kanilang mga lupain.
- Magtatag ng mga ekumenikal na koponan sa pagbabantay ng karapatang pantao upang samahan ang mga katutubong pinuno at pamayanan na humaharap sa gawa-gawang kaso at panggigipit.

3. Pagtataguyod at Pampublikong Pagpapatotoo (*Propektikong Pagtatanggol sa Lupa*)

- Tumayo nang matatag laban sa agresyon ng kaunlaran sa pamamagitan ng paglalabas ng mga pampublikong pahayag, pagsama sa mga martsa ng kapayapaan, at pagkontra sa mga mawasak na proyekto (hal. malawakang pagmimina, mawasak na mega-dams, at pagpapalit ng gamit ng lupa).
- Hilingin ang tunay na pagpapatupad ng mga karapatan sa lupa, ang pagpapawalang-bisa sa mga batas na sumisira sa pagkakaisa ng lupang ninuno, at ang agarang pagpapatigil sa militarisasyon sa mga katutubong pamayanan.

4. Edukasyon at Pagtutulungan sa Pakikiisa (*Propektikong Pamayanan*)

- Ang mga programang pangedukasyon sa mga kongregasyon, ministeryo ng kabataan, at seminaryo ay dapat magtampok sa kasaysayan, kultura, at kasalukuyang pakikibaka ng mga katutubong Pilipino.
- Magtayo ng pangmatagalan, pantay, at kapaki-pakinabang na pagtutulungan sa pagitan ng mga lokal na simbahan at mga katutubong organisasyon (tulad ng mga pakikipamuhay at palitan) na kinikilala ang katutubong espiritwalidad bilang mahalagang kasama sa pangangalaga sa Lupa, ang ating karaniwang tahanan.

Konklusyon

Kapag sumisigaw tayo kasama ni Isaias, "Narito, ito ang ating Diyos; inasahan natin siya upang iligtas tayo" (Isa 25:9), ipinapahayag natin ang patuloy na pag-asa ng mga katutubo na nag-ingat sa kanilang kultura, pagkakakilanlan, at lupain sa loob ng mga siglo ng kolonyal at neokolonyal na paniniil.

Ang piging sa banal na bundok ng Diyos ay hindi magiging ganap hanggang ang mga katutubo ng Pilipinas ay hindi nakaupo sa hapag ng buhay nang may ganap na pagtatamasa ng kanilang mga lupang ninuno, sariling pagpapasya, at kapayapaang nakabatay sa katarungan. Bilang katawang ekumenikal, malinaw ang ating tawag: isuot ang damit ng aktibong pakikiisa, sirain ang lambong ng kamatayan, at maglakbay kasama ang ating mga kapatid na katutubo hanggang sa ang piging ng Diyos ng ganap na buhay ay maging katotohanan para sa lahat.

Footnotes & References

1. Macli-ing Dulag, quoted in William Henry Scott, *Thinking for Ourselves: Collection of Essays* (Dayag, Quezon City: New Day Publishers, 1985), 142–145; see also Central Luzon Ecumenical Council, *Martyrs of the Chico River Basin Struggle* (Quezon City: NCCP, 1981).
2. La Verne D. Mercado, *To Struggle with the People: Selected Writings and Speeches* (Quezon City: National Council of Churches in the Philippines, 1988), 78.
3. National Council of Churches in the Philippines (NCCP), *Lupa at Buhay: Official Statements of the NCCP on Indigenous Peoples' Rights and Land (1978–2020)* (Quezon City: NCCP Publications, 2020).
4. Episcopal Commission on Indigenous Peoples (ECIP) & Ecumenical Bishops' Forum (EBF), *Joint Pastoral Statement on the Protection of Ancestral Domains and Environmental Stewardship* (Manila: EBF/ECIP, 2019).
5. World Council of Churches (WCC), *Statement on the Rights of Indigenous Peoples*, 10th Assembly (Busan, Republic of Korea, 2013).
6. Brueggemann, Walter, *Isaiah 1–39*, Westminster Bible Companion (Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 1998), 190–198.
7. Gonzalez, Justo L., *Matthew*, Belief: A Theological Commentary on the Bible (Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2012), 221–228.

MGA LITURHIKONG GABAY

TAWAG SA PAGSAMBA

I. Tawag sa Pagsamba (“Tatlong Tanong”)

- Patnugot: Bakit tayo nagtipon dito?
 Bayan: Tumugon tayo sa Ebanghelyo ng pag-ibig ng Diyos para sa atin kay Jesu-Cristo.
- Patnugot: Ano ang inaasahan nating gawin dito?
 Bayan: Inaasahan naming makipag-isa sa mga Katutubo, kasama ang mga tapat sa lahat ng panahon, wika, at lahi sa pagpupuri sa Diyos ng pag-ibig magpakailanman.
- Patnugot: Sa anong misyon tayo isusugo mula sa lugar na ito?
 Bayan: Upang maging katulong ng Diyos sa paglilingkod sa sangkatauhan, sa pagpapalaganap ng Ebanghelyo, at sa paglaban sa mga kapangyarihan ng kasamaan.
- LAHAT: Lumapit tayo sa Diyos, na nangangakong magpapatawad sa atin, magpupuno sa atin ng lakas ng loob, at makakapiling natin sa mundong ito at sa mundong darating.¹

II. Tawag sa Pagsamba at Panalangin ng Paglapit:

- Patnugot: Manalangin tayo. Diyos, sa anumang ngalan ka namin tawagin, at paano ka man namin maranasan sa aming sariling buhay, lumalapit kami ngayon na handang ipagdiwang ang Iyong Presensya. Habang kami ay nagtitipon, buksan ang aming mga puso upang mapansin ang iyong boses.
- LAHAT: Sa awit ng mga ibon, sa kaluskos ng mga dahon, sa init ng araw at sa mahinhin na ulan.
- Patnugot: Sa karunungan ng ibang mga tao at kultura.
 LAHAT: Sa aming sariling paghahangad ng ugnayan at Pagkakaisa.
- Patnugot: Salamat sa oras na ito ng panalangin, pagninilay, at pagkatuto.
 LAHAT: Lumalapit kaming handa at nagpapasalamat na tanggapin ang Iyong Salita. Amen.²

III. Tawag sa Pagsamba

- Patnugot: Sa Araw na ito ng Panalangin para sa mga Katutubo, nagtitipon tayo sa pakikiisa sa mga Unang Mamamayan ng ating lupain.
- LAHAT: Ipinagdiriwang natin ang kanilang karunungan, kultura, at espiritwalidad.
- Patnugot: Halina't makisali sa pagsamba, na yumayakap sa kagandahan ng pamanang katutubo at kanilang lakas.
- LAHAT: Taglay ang bukas na puso, sinisikap nating maglakbay nang sama-sama sa daan ng paghilom at pakikipagkasundo.³

IV. Ang Tawag sa Ating Pagtitipon / Tawag sa Pagsamba

- Patnugot: Sa piling ng ating Diyos na Lumikha, nagtitipon tayo sa araw na ito sa diwa ng pasasalamat. Pasasalamat sa lahat ng kaloob ng Sanglilikha—ang hangin, ang tubig, at ang lupa.
- Bayan: Pasasalamat sa lahat ng nilalang na naglalakad, lumalangoy, lumilipad, at gumagapang sa lupang ito.
- Patnugot: Nagtitipon tayo na naghahanap ng karunungan upang tulungan tayong mabuhay nang may pagbibigay at pagmamalasakit.
- Bayan: Nagtitipon tayo na naghahanap ng karunungan upang tulungan tayong mabuhay nang magkasama nang may paggalang at pagpapakumbaba.
- LAHAT: Nagtitipon tayo na naghahanap ng mga puso at isip na bukas sa mga bagong posibilidad at bagong simula.⁴

PANIMULANG PANALANGIN

I. Panimulang Panalangin

Diyos na Lumikha, nagpapasalamat kami sa pagtitipon mo sa amin ngayon upang ipagdiwang at parangalan ang aming mga Katutubo. Kinikilala namin ang kesagraduhan ng ating pagtitipon ngayon, isang makapangyarihang simbolo ng pagkakaisa, paghilom, at ugnayan sa iyong bayan. Habang kami ay sumasamba, gabayan mo kami na makinig nang malalim, yumakap sa pagmamalasakit, at maghanap ng pag-unawa. Nawa'y ang ating sama-samang paglalakbay ay magpatibay sa tali ng pagkakaisa at magtaguyod sa diwa ng pakikipagkasundo. Sa iyong banal na pangalan, kami ay nananalangin. Amen.³

II. Panalangin ng Paglapit

Lumikha ng lahat, habang lumalapit kami sa iyo nang may pagpapakumbaba at paggalang, nagpapasalamat kami sa iyong mapagpalang presensya. Dinala mo kami sa Araw na ito ng Panalangin para sa mga Katutubo, na nagbubuklod sa amin sa aming ibinahaging paglalakbay ng paghilom, pakikipagkasundo, at pagdiriwang. Habang lumalapit kami sa iyo, O Diyos, sinisikap naming parangalan ang karunungan, espiritalidad, at lakas ng mga Katutubo sa ating lupain. Buksan ang aming mga puso, mahal na Diyos, upang tanggapin ang iyong gabay at biyaya. Tulungan mo kaming yumakap sa kagandahan ng pagkakaiba-iba, makinig nang may paggalang at pagmamalasakit, at matuto mula sa mga turo ng mga katutubo.

Sa banal na oras na ito ng pagsamba, nawa'y mapuno kami ng iyong Espiritu, upang makapaglakbay kami nang sama-sama sa daan ng pag-unawa at pag-ibig. Sa iyong banal na pangalan, kami ay nananalangin. Amen.³

III. Panimulang Panalangin

- Patnugot: Diyos na Lumikha, nagpapasalamat kami sa kaalaman na ibinibigay mo sa amin sa pamamagitan ng lahat ng tradisyon sa mundo. Tulungan mo kaming parangalan ang mga kaloob na iniaalok ng bawat tradisyon.

LAHAT: Sinisikap naming tahakin ang daan ng pag-ibig.

Patnugot: Nagpapasalamat kami para sa silangan, para sa araw na sumisikat upang simulan ang bawat bagong araw. Nagpapasalamat kami para sa bagong buhay, para sa kabataan. Nagpapasalamat kami sa mga bagong pagkatuto at bagong karanasan.

LAHAT: Sinisikap naming tahakin ang daan ng pag-ibig.

Patnugot: Nagpapasalamat kami para sa timog, para sa paglago ng iyong likha sa aming buhay, para sa mga turo na maging mabait sa aming sarili at sa iba. Tulungan mo kami, na mga nakatatanda, na mahalin at igalang ang mga bata at kabataan. Tulungan mo kaming alagaan ang mga matatanda at ang mga hindi kayang alagaan ang kanilang sarili.

LAHAT: Sinisikap naming tahakin ang daan ng pag-ibig.

Patnugot: Nagpapasalamat kami para sa kanluran, para sa pag-unawa kung paano pangangalagaan ang lupa. Diyos na Lumikha, tulungan mo kaming gamitin ang pag-unawang ito upang magdala ng kagalakan at bagong buhay sa mundo.

LAHAT: Sinisikap naming tahakin ang daan ng pag-ibig.

Patnugot: Nagpapasalamat kami para sa hilaga. Tulungan mo kaming tanggapin ang mga kaloob ng karunungan at bagong pananaw mula sa lahat ng tao. Tulungan mo kaming palalimin ang aming mga ugat ng pagmamalasakit habang kami ay naglalakbay.

LAHAT: Sama-sama naming tatahakin ang daan ng pag-ibig para sa aming sarili at para sa isa't isa. Amen. ⁴

IV. Panimulang Panalangin

Patnugot: Lumikha, sa pag-ibig at sa pamamagitan ng pag-ibig, tinawag mo ang lahat ng bagay sa pag-iral. Nagpapasalamat kami sa iyo para sa inang kalikasan, ang aming tahanan. Nagpapasalamat kami para sa kalangitan na nagbabantay sa atin at sa liwanag ng bituin na nagpapainit at naggagabay sa atin. Nagpapasalamat kami para sa lahat ng halaman—para sa mga gamot, para sa mga nagbibigay-sustansya sa atin, para sa mga nagpapahayag ng iyong kagalakan sa pamamagitan ng kanilang kagandahan at pagkakaiba-iba. Nagpapasalamat kami para sa lahat ng aming kapwa nilalang; nawa'y ibahagi namin ang lupang ito sa kanila nang may paggalang at pagpapakumbaba. Nagpapasalamat kami para sa lupa, tubig, apoy, hangin; para sa mga kagubatan, kapatagan, kabundukan, disyerto, at karagatan. At ngayon, kung kailan napakarami sa mundo ang pinagbabantaan ng pagkasira, tulungan mo kaming maglakad nang may pagpapakumbaba at pasasalamat sa gitna ng lahat ng banal na kaloob na ito mula sa iyo.

Nagpapasalamat kami sa pagiging Diyos ng pagpapalaya, sapagkat patuloy mo kaming hinahanap upang dalhin sa kagalakan ng iyong kaligtasan; sa isang makatarungan, pantay, at buong pagdiriwang ng buhay.

Nagpapasalamat kami sa iyong pagmamalasakit, na yumayakap sa bawat isa sa atin. Nagpapasalamat kami sa paglapit mo sa amin bilang si Jesus, ang aming guro, kapatid, at kaibigan—sa pagpapakasakit sa krus at pagsira sa kapangyarihan ng kamatayan upang ibalik kami sa pagkakasundo sa iyo at sa buong Sanglilikha.

LAHAT: Lumikha, salamat sa iyong katotohanan at karunungan, at sa pag-imbata sa amin na maglakbay sa daan ng paghilom kasama ka; iniaalok namin sa iyo ang aming mga puso at isip upang aming maisabuhay ang iyong biyaya at maibahagi ang iyong mga pagpapala sa lahat ng naninirahan sa lupa. Amen.⁵

PAGSISISI AT PAGTITIYAK / PAGPAPAHAYAG

I. Panalangin ng Pagsisisi at Pagpapatibay:

Patnugot: Sa harap ng Diyos, kasama ang bayan ng Diyos, inamin ko ang aking mga takot at pagkukulang. Sa mga paraan ng pagpapasakit ko sa aking buhay, sa buhay ng iba, at sa buhay ng mundo.

LAHAT: Patawarin ka nawa ng Diyos; baguhin ka nawa ni Cristo, at tulungan ka ng Espiritu na lumago sa pag-ibig. Sa harap ng Diyos, kasama ang bayan ng Diyos, inamin namin ang aming mga takot at pagkukulang. Sa mga paraan ng pagpapasakit namin sa aming buhay, sa buhay ng iba, at sa buhay ng mundo.

Patnugot: Patawarin kayo nawa ng Diyos; baguhin kayo ni Cristo, at tulungan kayo ng Espiritu na lumago sa pag-ibig. Kasama ang buong simbahan,

LAHAT: Pinagtibay namin na kami ay ginawa ayon sa larawan ng Diyos, kinaiibigan ni Cristo, at pinapakasaysayan ng Espiritu.

Patnugot: Kasama ang mga tao sa kahit saan,

LAHAT: Pinagtibay namin ang kabutihan ng Diyos sa puso ng sangkatauhan, na nakatanim nang mas malalim kaysa sa lahat ng mali.

Patnugot: Kasama ang buong sanglilikha,

LAHAT: Ipinagdiriwang natin ang himala at kababalaghan ng buhay; ang mga layunin ng Diyos na patuloy na gumagana sa ating sarili at sa mundo.²

II. Panalangin ng Pagsisisi

Diyos na Lumikha, lumalapit kami sa iyo nang may mapagpakumbabang puso, na kinikilala ang aming mga pagkukulang at ang mga paraan kung paano kami nabotong parangalan ang karunungan at karangalan ng aming mga Katutubo. Inamin namin na napakadalas naming manahimik sa harap ng kawalan ng katarungan at hindi palaging gumagawa ng mga kinakailangang hakbang sa pagsuporta sa kanila. Inamin namin na minsan ay nagpapatuloy kami sa mga nakakasakit na pag-iisip, hindi nakikinig sa mga tinig ng mga katutubong pamayanan, at mabagal sa pagharap sa aming sariling mga pagkiling. Patawarin mo kami, O Diyos, sa mga pagkakataong ang aming mga kilos at kawalan ng pagkilos ay nakadagdag sa sakit at pagdurusa ng mga Katutubo.

Mga Salita ng Pagtitiyak

Minamahal na pamayanan, tanggapin ang mga salitang ito ng pagtitiyak: Ang ating Diyos na Lumikha ay Diyos ng awa, pagmamalasakit, at walang kundisyong pag-ibig. Habang lumalapit tayo sa Lumikha nang may tapat na puso, na naghahanap ng kapatawaran at pagbabago, alamin na tayo ay nakatali sa banal na biyaya at binibigyan ng pagkakataong magsimula muli.

Sa banal na lugar na ito, nawa'y makatagpo tayo ng lakas at lakas ng loob na maglakbay nang sama-sama sa daan ng paghilom, pakikipagkasundo, at pagkakaisa, na ginagabayan ng karunungan ng mga Katutubo. Habang tayo ay naglalakbay nang sama-sama, nawa'y maging mga instrumento tayo ng pag-asa, pag-ibig, at katarungan, na nagsasabuhay sa diwa ni Cristo, na tumatawag sa atin na gibain ang mga pader na naghahati at magtayo ng mga tulay ng pag-unawa at pagmamalasakit.

Sa pangalan ng ating Diyos na Lumikha, tayo ay pinatawad, binago, at pinapakasaysayan. Amen. ³

III. Tawag sa Pagsisisi

Patnugot: Mamamayan ng pananampalataya, magtipon tayo at iharap ang ating sarili sa Diyos kasama ang lahat ng ating pagkukulang at kasalanan. Sa tahimik na panalangin, gawin natin ang ating pagsisisi. (*Tahimik na Panalangin*)

Panalangin ng Pagsisisi

LAHAT: O Diyos, ipinagtatapat namin sa Iyo ang lahat ng aming pagkukulang at kasalanan sapagkat kami ay walang alam, kung hindi man mangmang, sa mga ugat, anyo, paglago, at bunga ng sigalot at pakikibaka ng mga Lumad at iba pang katutubong pangkat; na labis naming pinalampas ang mga hamon at pakikibaka ng aming mga kapatid; na mas ginamit namin ang aming oras, talento, at yaman sa mga maliliit na bagay kaysa sa mga pangunahing usapin ng kasalukuyan. Tulungan mo kami O Diyos, sa aming mga hangarin at pagsusumikap na ibalik ang pagkakakilanlan ng aming mga kapatid na Lumad at iba pang katutubong pangkat. Ito ay ipinapanalangin namin sa pangalan ng aming Panginoong Jesu-Cristo, ang bukal ng aming pag-asa. Amen.

Pagtitiyak ng Kapatawaran

Ministro: Mga kaibigan, tanggapin natin ang pagtitiyak ng pananampalataya na kay Jesu-Cristo tayo ay pinatawad na. Hindi lamang tayo pinatawad kundi itinuring ding matuwid sa pamamagitan ng pananampalataya. Amen. ⁶

TAWAG SA PAG-AALAY

I. Anyaya sa Pagbibigay

Minamahal na pamayanan, habang nagtitipon tayo sa Linggong ito ng mga Katutubo, pagnilayan natin ang masaganang pagpapala at kaloob na ibinigay sa atin ng Lumikha. Inaatasan tayong ibahagi ang mga pagpapalang ito sa iba.

Ang pagbibigay ay hindi lamang tungkol sa salapi kundi tungkol din sa pagbabahagi ng ating oras, talento, at puso. Sa diwang ito ng pagbibigay, buksan natin ang ating sarili sa tawag ng Diyos na suportahan ang gawain para sa ating mga Katutubo.

Habang naghahanda tayong magbigay, nawa'y maalaala natin ang kapangyarihan ng Iyong Espiritu, na nagbubuklod sa atin sa isa't isa. Sa pamamagitan ng ating mga alay, makatulong nawa tayo sa pagtatayo ng mundong kung saan ang pag-ibig, katarungan, at pagmamalasakit ay yumayabong.

Magbigay tayo nang may kagalakan at nagpapasalamat na puso. ³

PANALANGIN SA PAG-AALAY

I. Panalangin sa Pag-aalay

Diyos ng kasaganaan, tulungan mo kaming gamitin ang mga kaloob na ito nang may karunungan, ibahagi ang aming pag-ibig nang may lakas ng loob, at gamitin ang aming mga kamay o kaloob para sa ikabubuti ng lahat. Amen. ²

II. Panalangin ng Pagtatalaga

Mapagpalang Diyos na Lumikha, bukal ng lahat ng pagpapala at kaloob, lumalapit kami sa iyo nang may pasasalamat sa kasaganaan na ipinagkaloob mo sa atin. Habang nagtitipon tayo sa Linggong ito ng mga Katutubo, itinatalaga namin ang aming buhay, mga kaloob, at yaman sa patuloy na gawain ng paghilom, pakikipagkasundo, at pagkakaisa.

Habang itinatalaga namin ang mga alay na ito, itinatalaga rin namin ang aming mga puso at isip upang makipag-isa sa aming mga Katutubo sa kanilang mga pakikibaka. Bigyan mo kami ng kapangyarihan na maging mga instrumento ng iyong kapayapaan, pag-ibig, at katarungan, habang nagtutulungan tayo sa pagtatayo ng isang mas inklusibo, pantay, at mapagmalasakit na mundo.

Sa iyong banal na pangalan, kami ay nananalangin. Amen. ³

PANALANGIN NG BAYAN / LITANYA

I. Panalangin ng Bayan

Patnugot: Mapagmahal na Diyos, Lumikha ng lahat, lumalapit kami sa iyo nang may pasasalamat at paggalang, na itinataas ang mga panalangin ng aming mga puso. Pinag-iisa namin ang aming mga tinig sa banal na oras at lugar na ito nang may pagpapakumbaba at pag-ibig, na naghahanap ng iyong gabay, karunungan, at lakas. Para sa paghilom ng lupa at pagbabago ng ating ugnayan sa Inang Kalikasan, kami ay nananalangin:

LAHAT: Diyos na Lumikha, tanggapin mo ang aming panalangin.

Patnugot: Para sa karunungan ng ating mga katutubong pinuno at nakatataas, upang ang kanilang mga turo ay magbigay-inspirasyon sa atin na maglakbay nang sama-sama sa pagkakaisa at paggalang, kami ay nananalangin:

LAHAT: Diyos na Lumikha, tanggapin mo ang aming panalangin.

- Patnugot: Para sa patuloy na gawain ng pakikipagkasundo at pagtatayo ng malakas, may paggalang na ugnayan sa pagitan ng mga Katutubo at di-Katutubo, kami ay nananalangin:
- LAHAT: Diyos na Lumikha, tanggapin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa lakas ng loob na harapin at gibain ang sistematikong diskriminasyon at kawalan ng katarungan, at para sa karunungan na lumikha ng isang mas pantay at mapagmalasakit na lipunan, kami ay nananalangin:
- LAHAT: Diyos na Lumikha, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga simbahan at pamayanan ng pananampalataya na naghahangad na maging mga instrumento ng kapayapaan, katarungan, at pakikipagkasundo, upang sila ay gabayan ng iyong Espiritu at suportahan ng iyong biyaya, kami ay nananalangin:
- LAHAT: Diyos na Lumikha, tanggapin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Sa katahimikan ng aming mga puso, itinataas namin ang aming mga personal na panalangin at kahilingan, na nagtitiwala sa iyong mapagpalang presensya at pangangalaga (*isang sandali ng katahimikan*)...
- Diyos na Lumikha, dinggin mo ang mga panalangin ng iyong bayan, ang mga naisambit at hindi naisambit. Nawa'y maging tagapagdala kami ng iyong pag-ibig, katarungan, at pagmamalasakit habang naglalakbay tayo nang sama-sama sa daang ito ng paghilom at pakikipagkasundo. Sa iyong banal na pangalan, kami ay nananalangin. Amen.³

II. Mga Panalangin para sa Lupa at sa Ating Pangkalahatang Buhay

- Ministro: Manalangin tayo para sa gawaing ipinagkatiwala sa atin.
Para sa lupa, ang ating karaniwang tahanan;
para sa mga kagubatan, katubigan, kabundukan, at karagatan;
para sa mga nilalang na nakakasama natin sa mundong ito;
at para sa lahat ng ang buhay ay nakasalalay sa kalusugan ng sanglilikha.
- Bayan: Diyos na Lumikha,
baguhin at ingatan mo ang iyong sanglilikha.
- Ministro: Para sa mga katutubo at lokal na pamayanan
na ang mga lupain, kultura, at paraan ng pamumuhay
ay pinagbabantaan ng pagkuha at paggamit ng mga yaman;
para sa mga ang tinig ay madalas na huling naririnig
kapag ginagawa ang mga desisyon
- Bayan: Diyos ng katarungan,
bigyan mo kami ng tainga na makikinig
at lakas ng loob na tumayo kasama nila.
- Ministro: Para sa mga humahawak ng posisyon ng awtoridad
sa pamahalaan, negosyo, agham, teknolohiya, at Simbahan;
upang ang mga desisyong ginagawa nila
ay gabayan hindi lamang ng tubo o kapangyarihan,
kundi ng katarungan, pananagutan, at ikabubuti ng lahat
- Bayan: Diyos ng karunungan,

gabayan mo ang kanilang mga puso at desisyon.

- Ministro: At para sa ating sarili,
upang ang mga pag-uusap sa araw na ito
ay hindi magwakas kapag umalis na tayo sa lugar na ito,
kundi maghubog sa ating mga pili, sa ating mga ministeryo,
sa ating mga pamayanan, at sa ating pagpapatotoo.
- Bayan: Banal na Espiritu, patibayin mo kami
para sa gawaing nasa ating harap. ⁷

III. Ang Litanya ng Pakikiisa

- Patnugot: Para sa mga Lumad, na naisasantabi at madalas na nakakalimutan,
manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga Aeta, Igorot, Lumad, at lahat ng katutubong tribu, na
nakikibaka upang ingatan ang kanilang kultura at paraan ng pamumuhay,
manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga lupang ninuno ng mga katutubo, na hindi makatarungang
kinuha at pinagsamantalahan, manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga katutubong pinuno at tagapagtanggol, na may lakas ng loob na
lumalaban para sa kanilang mga karapatan at karapatan ng kanilang
mamamayan, manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga bata sa mga katutubong pamayanan, na pinagkakaitan ng
edukasyon at batayang serbisyo, manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa mga biktima ng karahasan at diskriminasyon laban sa mga
katutubo, makatagpo nawa sila ng kaginhawaan at katarungan, manalangin
tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa pamahalaan at mga tagagawa ng patakaran, kilalanin at igalang
nawa nila ang mga karapatan ng mga katutubo at gumawa tungo sa tunay
na pagtanggap at pagpapalakas, manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa lahat ng sumusuporta sa layunin ng mga karapatan ng katutubo,
magpatuloy nawa sila sa pagtayo sa pakikiisa at pagpapalakas sa kanilang
mga tinig, manalangin tayo sa Panginoon.
- Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.
- Patnugot: Para sa isang mundong kung saan ang pagkakaiba-iba ay ipinagdiriwang,
ang mga kultura ay iginagalang, at ang lahat ng tao ay pinatutungkulan nang
may karangalan at pagkakapantay-pantay, manalangin tayo sa Panginoon.

Bayan: Panginoon, dinggin mo ang aming panalangin.

Patnugot: Diyos ng kasaysayan at ng aming mga ninuno, Nilikha mo kaming lahat ayon sa Iyong larawan at tinawag kaming mabuhay nang may pag-aasa sa isa't isa. Ipagkaloob mo sa amin ang biyaya na kilalanin ang likas na halaga at karangalan ng bawat tao, lalo na ang aming mga kapatid na Lumad. Patibayin mo kami sa aming komitment sa katarungan, pakikiisa, at pag-ibig. Hinihiling namin ito sa pamamagitan ni Cristo na aming Panginoon. Amen.⁶

BENEDIKSIYON

I. Benediksiyon

Malalim na kapayapaan ng umaagos na alon sa iyo. Malalim na kapayapaan ng umaagos na hangin sa iyo. Malalim na kapayapaan ng tahimik na lupa sa iyo. Malalim na kapayapaan ng nagniningning na mga bituin sa iyo. Nawa'y sa bawat sandali, malaman mo ang kapayapaan ng presensya ng Diyos sa loob at sa paligid mo. Malalim na kapayapaan sa iyo. Amen.²

II. Pagpapala

Saan man tayo maglakbay sa linggong ito, maging mensahe nawa tayo ng katarungan at pag-ibig. Makinig tayo sa mga tinig ng iba—lalo na ang mga bago sa ating hapag at lugar. Pasiglahin natin ang iba nang may pagtitiyaga. Isabuhay natin ang ating buhay nang may kagalakan. At habang umaalis tayo sa oras at lugar na ito, alalahanin na tinawag tayo na magdala ng katarungan, pagmamalasakit, at pag-ibig sa mundo. Sa gawaing ito, hindi tayo nag-iisa. Amen.⁴

III. Pagpapala

Ministro: Banal na Diyos, habang pumupunta kami sa bagong daan,
Bayan: Magtiwala nawa kami sa daan.

Ministro: Habang pumupunta kami sa bagong daan,
Bayan: Ipagdiwang nawa namin ang mga bahagi ng paglalakbay na aming ibinabahagi.

Ministro: Habang pumupunta kami sa bagong daan,
Bayan: Mangako nawa kaming sumabay sa lakad.

Ministro: Habang pumupunta kami sa bagong daan,
Bayan: Sikapin nawa naming alisin ang lahat ng maaaring makasagabal sa atin.

Ministro: Habang pumupunta kami sa bagong daan,
Bayan: Ipagdiwang nawa namin na ikaw ang naglalagay sa atin sa daan.

Ministro: Isugo mo kami mula sa lugar na ito, na nabago, na nalalamang ito ay banal na lupa. Paalisin mo kami ngayon nang may mga pagpapala ng iyong pag-ibig, kagalakan, at kapayapaan. Sa pangalan ng ating Diyos na Lumikha, Tagapagligtas, at Tagapagtanggol. Amen.⁸

IV. Pagpapala

Nawa'y ang walang hanggang pag-ibig ng Maylikha ay magpainit sa iyong Espiritu tulad ng araw sa taglagas.

Nawa'y gabayan ng Espiritu ang iyong daan nang may kahinhinan at lakas.

Nawa'y magsikap tayong maglakad sa mabuting paraan.

Nawa'y mangyari ito.⁹

V. Ang Pagpapadala

Ministro: Humayo kayo sa kapayapaan.
Humayo kayo taglay ang karunungan na inyong natanggap.
at ang pananagutan na kasama nito.
Pangalagaan ang lupa.
Tumayo kasama ng mga ang tinig ay hindi naririnig.
Magsikap sa katarungan kung saan may pagsasamantala.
Isulong ang kapayapaan kung saan may hidwaan.

Bayan: Humahayo kami sa pangalan ni Cristo.
Humahayo kami upang makinig,
upang matuto,
upang maglingkod,
at upang kumilos.

Ministro: Nawa'y ang Diyos na Lumikha
ay magbigay sa inyo ng karunungan at pagmamalasakit.
Nawa'y si Cristo,
ang Tagapagkasundo ng lahat ng bagay,
ay magbigay sa inyo ng lakas ng loob na maghanap ng katarungan at kapayapaan.
Nawa'y ang Banal na Espiritu,
ang nagbibigay at nagpapanibago ng buhay,
ay magpatibay sa inyo para sa gawaing nasa harap.
At nawa'y ang pagpapala ng Diyos,
Lumikha, Tagapagligtas, at Tagapagtanggol,
ay sumainyo at manatili sa inyo magpakailanman.

Bayan: Amen.⁷

VI. Pagpapala

Ang pagpapala ng Lumikha, na humuhog sa bawat bundok at lambak, ay sumainyo nawa at sa ating mga kapatid na Lumad, na naggagabay sa atin nang may karunungan at katatagan. Nawa'y ang lakas ng ating mga ninuno, na naglakad sa lupa nang may paggalang at biyaya, ay mag-angat sa diwa ng mga pamayanang Lumad, na nagbibigay-inspirasyon sa kanila na magpatuloy sa harap ng pagsubok. Nawa'y ang pakikiisa ng lahat ng tao, na nagkakaisa sa paghahanap ng katarungan at pagkakapantay-pantay, ay maging ilaw ng pag-asa para sa mga tribung Lumad, habang sila ay naglalakbay tungo sa kinabukasan ng karangalan at paggalang. At nawa'y ang kapayapaan ng Diyos, na humihigit sa lahat ng pag-unawa, ay yumakap sa atin at sa bawat kasapi ng mga katutubong pamayanan, na

nagpupuno sa kanilang mga puso ng lakas ng loob at katahimikan. Humayo sa pakikiisa at pagmamalasakit, Sa pangalan ng katarungan at pag-ibig, na nagpaparangal sa ating Diyos na Lumikha, Tagapagligtas, at Tagapagtanggol. Amen. ⁶

References:

- 1 UCCP Liturgical Resource Material June-October 2021
- 2 Prepared by Rev. Anne Hines, Humber Valley United Church
- 3 Adapted from a liturgy by Shane Goldie, United Church of Canada, 2023
- 4 Adapted from a liturgy by Debbie Hubbard, United Church of Canada, 2023
- 5 by Jan Jorgensen, United Church of Canada, 2022
- 6 UCCP Liturgical Resource Material, Indigenous People Month, October 2024
- 7 Written by Rev. Sunshine Dulnuan, 2026
- 8 Adapted from a liturgy by Rev. Daniel Reed, United Church of Canada, 2024
- 9 Adapted from a liturgy by Rev. Kimberly Roy and Student Minister Wayne Monague, United Church of Canada, 2024

ISANG HALIMBAWANG LITURHIKONG PATNUBAY SA PAGSAMBA *para sa Buwan ng mga Katutubo*

I. Pagtitipon bilang Bayan ng Diyos

Panimulang Tugtog at Pagsisindi ng Kandila ng Kapayapaan

(Maaaring tumugtog nang mahina ng katutubong instrumentong musika—tulad ng gangsa/kalingag ng Cordillera o agung/kulintang ng Lumad—habang ang mga pinuno o kinatawan ng katutubo ay papasok sa lugar ng pagsamba na nagdadala ng mga simbolo ng lupa, tubig, at ani: lupa, palay, katutubong habi, at mga mbinang katutubo.)

Tawag sa Pagsamba *(Batay sa Awit 24:1 at Isaias 25:1–4)*

- Patnugot:** Ang lupa ay kay Yahweh, at ang lahat ng naroroon—ang mga lupang ninuno, ang mga kabundukan, ang mga ilog, at ang lahat ng nilalang na naninirahan doon.
- Bayan:** Luwalhatiin natin ang Iyong pangalan, O Diyos! Mula sa Sierra Madre hanggang sa Cordillera, mula Mindoro hanggang sa malawak na lupain ng Mindanao, ang sanglilikha ay umaawit ng Iyong kaluwalhatian!
- Patnugot:** Ikaw ay naging kanlungan ng dukha, kanlungan ng nangangailangan sa kaniyang kabagabagan, kublihan sa bagyo, at lilim sa nakakapasong init.
- Bayan:** Ginagawa mong guho ang baluarte ng imperyo at sinisira ang kapangyarihan ng mga kejam. Sa Iyo umaasa ang aming mga ninuno; sa Iyo kami nagtitiwala!
- Lahat:** Halina't sumamba sa Diyos na nagtitipon sa atin sa piging ng buhay, pagpapalaya, at kapayapaan sa lupang ninuno!

Panimulang Awit

(Mungkahi: "All Creatures of Our God and King" or a local ecumenical creation song such as "Purihin ang Panginoon" / katutubong isinaling awit)

II. Pagsisisi at Pagbabago

Tawag sa Pagsisisi

- Patnugot:** Ipinaalala sa atin ni Isaias ang makapal na lambong na nakatakip sa lahat ng tao—isang lambong na hinabi ng pangkasaysayang kawalan ng katarungan, kasakiman ng korporasyon, at karahasan ng estado. Binabalaan tayo ni Mateo na ang pagpasok sa piging ng Diyos ay nangangailangan ng pagsuot ng damit ng katarungan at pagsisisi. Kilalanin natin ang ating pakikipagkutsaba sa pagkasira ng mga lupang ninuno at ang pagpapatahimik sa mga katutubong tinig, at humingi ng awa sa Diyos nang may pagpapakumbaba.

Panalangin ng Pagsisisi (Sabay-sabay)

O Diyos ng Sanglilikha at Kasaysayan, ipinagtatapat namin na madalas kaming nanahimik habang ang mga lupang ninuno ng aming mga kapatid na katutubo ay pinagsasamantalahan sa pangalan ng kaunlaran at kasakiman ng korporasyon.

Nakiisa kami sa mga sistemang nagtatrato sa lupa bilang paninda, na nakakalimot na ang lupa ay buhay at sa Iyo lamang nagmamay-ari.

Pinahintulutan namin ang red-tagging, militarisasyon, pagpapadpad sa ibang lugar, at pagpatay nang labas sa batas sa mga katutubong pinuno at tagapagtanggol ng kalikasan.

Mas pinili namin ang murang biyaya—ang pagtatamasa sa mga pribilehiyo ng Iyong hapag habang nabibigo na isuot ang damit ng aktibong katarungan at pakikiisa.

Patawarin mo kami, O Panginoon. Linisin mo ang aming mga puso, buksan ang aming mga labi, at gawing propektikong pagkilos ang aming kawalan ng pakialam. Sa pangalan ni Jesus, Amen.

Tahimik na Pagninilay at Pag-awit ng Kyrie

(Isang maikling katahimikan para sa personal na pagninilay, sundan ng pag-awit)

Lahat: *(Aawitin) Panginoon, kaawaan mo kami. Kristo, kaawaan mo kami.
Panginoon, kaawaan mo kami.*

Pagtitiyak ng Biyaya ng Diyos

Patnugot: Dinggin ang mabuting balita: Nangangako ang Diyos na papahirin ang mga luha sa lahat ng mukha at lalapin ang kamatayan magpakailanman! Kay Jesu-Cristo, tayo ay pinatawad, binago, at tinawag na maglakad bilang mga kasama sa gawain ng Diyos sa restoratibong katarungan.

Bayan: Salamat sa Diyos! Amen.

III. Pagpapahayag ng Salita

Litanya para sa Lupa at mga Lupang Ninuno

(Isang Tuguing Pagbasa para sa Buwan ng mga Katutubo)

Patnugot: Alalahanin natin ang mga Kalinga, Bontoc, Ifugao, Ibaloi, Kankanaey, at Isneg ng Cordillera, na nagbabantay sa mga kabundukan at sinaunang hagdan-hagdang palayan.

Bayan: Diyos ng Kabundukan, patibayin mo ang kanilang pagtatanggol sa lupa, buhay, at pamana!

Patnugot: Alalahanin natin ang mga Dumagat-Remontado ng Sierra Madre, na lumalaban sa mga mawasak na mega-dam na nagbabanta sa kanilang mga ilog at tahanan.

Bayan: Diyos ng Katubigan, sirain mo ang lambong ng agresyon ng kaunlaran!

Patnugot: Alalahanin natin ang mga Mangyan ng Mindoro, ang Tumandok ng Panay, at ang Ati ng Visayas, na naghahangad ng proteksyon para sa kanilang mga kagubatan.

Bayan: Diyos ng Sanglilikha, ingatan mo ang kanilang kultura, pagkakakilanlan, at karangalan!

- Patnugot:** Alalahanin natin ang mga Lumad ng Mindanao—ang Manobo, Subanen, B'laan, T'boli, Mandaya, Bagobo, at lahat ng katutubong pamayanan na humaharap sa pilit na pagpapalayas, pagpapasabog, at militarisasyon.
- Bayan:** Diyos ng Katarungan, iligtas mo sila sa mga kamay ng paniniil at ibalik ang kanilang Yutang Kabilin!
- Patnugot:** Parangalan natin ang alaala ng mga martir tulad ni Macli-ing Dulag at ng napakaraming hindi naipangalanang katutubong pinuno na nag-alay ng kanilang buhay upang ang lupa at ang mamamayan ay mabuhay.
- Lahat:** Gawin mo kaming tapat na saksi, O Diyos, upang ang kanilang pakikibaka para sa katarungan at kapayapaan ay mamulaklak sa isang piging ng buhay para sa lahat!

Mga Pagbasa sa Kasulatan

Pagbasa sa Lumang Tipan: Isaías 25:1–9

Tagabasa: Ang Salita ng Panginoon.

Bayan: Salamat sa Diyos.

Pagbasa sa Ebanghelyo: Mateo 22:1–14

Tagabasa: Ang Ebanghelyo ng ating Panginoong Jesu-Cristo.

Bayan: Papuri sa Iyo, O Cristo.

Sermon / Homilya

Tema: "Pagtatawi sa Lambong ng Paniniil,
Pagtitipon sa Piging ng Buhay at Lupang Ninuno"
(*Batay sa inihandang Biblyo-Teolohikong Pagninilay*)

IV. Pagtugon sa Salita

Pagpapahayag ng Pananampalataya (Ekumenikal na Kredo para sa Sanglilikha at Lupa) - LAHAT

Naniniwala kami sa Diyos, Lumikha ng sanlibutan, na humubog sa mga bundok, ilog, karagatan, at kalangitan, at nagkatiwala ng Lupa sa pangangalaga ng tao.

Naniniwala kami kay Jesu-Cristo, ang Nagkatawang-taong Salita, na nagpatayo ng kaniyang tolda sa gitna ng mga isinantabi, nakisalo sa mga itinapon, sumira sa kapangyarihan ng kamatayan, at nag-aanyaya sa lahat ng tao sa Mesiyanikong Piging.

Naniniwala kami sa Banal na Espiritu, ang Hininga ng Buhay, na nagbibigay-inspirasyon sa mga katutubo na ingatan ang kanilang mga lupang ninuno, nagpapatakbo sa pakikibaka para sa katarungan, at nagtutulak sa Simbahan na tumayo sa pakikiisa sa mga pinipighati.

Naniniwala kami na ang lupa ay buhay—isang banal na tiwala mula sa Diyos na hindi binibili o ibinebenta para sa tubo ng korporasyon.

Inaasam namin ang pagdating ng Kaharian ng Diyos, kung saan ang bawat lambong ng kamatayan ay aalisin, ang mga luha ay papahirin, at ang buong sanglilikha ay magtatamasa ng kapayapaan na nakabatay sa katarungan. Amen.

Panalangin ng Bayan (*Mga Paghingi*)

Tagapanalangin: Manalangin tayo para sa Simbahan, sa bansa, at sa mga katutubo ng Pilipinas at ng buong mundo.

(*Tugon pagkaraan ng bawat kahilingan*)

Tagapanalangin: Diyos ng buhay at katarungan, sa iyong awa,

Bayan: Dinggin mo ang aming panalangin.

1. **Para sa mga Katutubong Pamayanan:** Protektahan ang lahat ng Katutubong Pamayanan sa pagpapadpad sa ibang lugar, red-tagging, panggigipit, at karahasan. Pagkalooban ng karunungan at lakas ang mga nakatataas sa tribu, kababaihang pinuno, kabataan, at mga guro na nagbabantay sa kanilang mga lupain at paaralan.

(*Tugon*)

2. **Para sa Pagtatanggol sa mga Lupang Ninuno:** Itigil ang mga mawasak na pagmimina, plantasyong agribisnes, at pagtatayo ng mega-dam na naglulubog sa mga katutubong tahanan at sumisira sa kalikasan.

(*Tugon*)

3. **Para sa Simbahan at Ekumenikal na Kilusan:** Alisin ang aming kawalan ng pakialam at kolonyal na pag-iisip. Bihisan mo kami ng damit pangkasal ng pakikiisa upang ang aming mga kanlungan, pasimbalan, at ministeryo ay maging ligtas na lugar (Kanlungan) at tagapagtanggol ng mga karapatan ng katutubo.

(*Tugon*)

4. **Para sa Kapayapaang Nakabatay sa Katarungan:** Wakasan ang militarisasyon sa mga katutubong tahanan, igalang ang Karapatan sa Sariling Pagpapasya, at tugunan ang mga pangunahing dahilan ng armadong hidwaan sa pamamagitan ng tunay na usapang pangkapayapaan.

(*Tugon*)

(*Ang mga personal na panalangin ng kongregasyon ay maaaring ialay nang tahimik*)

Pag-aalay / Paghaharap ng mga Kaloob

(*Habang nag-aalay, ang mga katutubong ani, binhi, o habi ay maaaring dalhin sa unahan kasama ng salapi bilang tanda ng pagtatalaga sa katarungang pangkakalikasan at panlipunan.*)

Panalangin sa Pag-aalay (LAHAT)

Mapagpalang Diyos, tanggapin mo ang mga kaloob na ito ng aming mga kamay at puso. Habang iniaalay namin ang mga aning ito at mga ikapu, itinatalaga namin ang aming sarili sa pagtatanggol sa Iyong sanglilikha at paglakbay kasama ang mga katutubo. Nawa'y ang aming buhay ay maging isang buhay na piging ng katuwiran at kapayapaan. Amen.

V. Ang Banal na Eukaristiya / Banal na Hapunan

(Opsyonal: Para sa mga tradisyong nagdiriwang ng Banal na Komunyon)

- **Dakilang Pasasalamat at mga Salita ng Pagtatag**
- **Awit sa Komunyon**
- **Panalangin Pagkaraan ng Komunyon**

Lahat: Nagpapasalamat kami sa Iyo, Panginoon, sa pagpapakain sa amin sa Iyong hapag ng biyaya. Patibayin mo kami ngayon upang humayo sa mundo na sisirain ang bawat lambong ng paniniil at iimbitahan ang lahat ng tao sa Iyong piging ng buhay. Amen.

VI. Pagsusugo at Pagpapala

Pagsusugo at Tawag sa Pagkilos

- Patnugot:** Humayo kayo ngayon sa mundo! Isuot ang damit ng katarungan at pakikiisa.
- Bayan:** Maglalakad kami kasama ang aming mga kapatid na katutubo sa pagtatanggol sa lupa, kultura, at buhay!
- Patnugot:** Magsalita laban sa pagnanakaw sa mga lupang ninuno!
- Bayan:** Tumatanggi kaming manahimik sa harap ng agresyon ng kaunlaran!
- Patnugot:** Ipagtapat ang piging ng kasaganaan ng Diyos sa mga nasa gilid!
- Bayan:** Magpapatotoo kami sa Paghahari ng Diyos sa salita at sa gawa!

Pagpapala

- Pastol / Pinuno sa Pagsamba:** Nawa'y ang Diyos, ang Lumikha na humubog sa mga lupang ninuno at mga ilog, ay panatilihin kayong nakatutok sa pag-ibig.
- Nawa'y si Jesu-Cristo, ang Nag-aanyaya sa Piging, ay bihisan kayo ng katuwiran at katarungan.
- Nawa'y ang Banal na Espiritu, ang Tagapagtanggol ng mga Pinipighati, ay bigyan kayo ng kapangyarihan na maglakad sa pakikiisa sa mga katutubo hanggang sa ganap na katuparan ng piging ng buhay ng Diyos.
- Lahat:** Amen! Nawa'y ganap na maghari ang katarungan at kapayapaan!

Huling Tugtog at Pag-alis

(Isang masiglang ritmo ng katutubong tambol o ekumenikal na awit ng pagsusugo ang tututpugin habang umaalis ang kongregasyon.)

MGA LINGGUHANG GABAY SA PAG-AARAL NG BIBLIA

para sa buwan ng Oktubre 2026 sa pagdiriwang ng Buwan ng mga Katutubo

*(para sa mga Grupo sa Pag-aaral ng Biblia ng Matatanda,
Kapisanan ng Kabataan, at Ekumenikal na Grupo ng Panalangin)*

UNANG LINGGO:

Ang Lupa ay Buhay (*Yutang Kabilin*)

1. Pagtutok sa Biblia

- **Pangunahing Teksto:** Genesis 1:26–31; Awit 24:1–2
- **Pangunahing Konsepto:** Ang Lupa ay kay Yahweh, hindi sa mga puwersa ng merkado.

Ang paglikha ay ang unang pagkilos ng biyaya ng Diyos. Ang lupa ay hindi ari-ariang pampinansyal o kalakal; ito ay isang banal na tiwala (pangangalaga). Sa espiritwalidad ng katutubong Pilipino, ang lupa ay pamana ng mga ninuno (*Yutang Kabilin* / *Lupang Ninuno*) na nagpapanatili ng buhay sa mga henerasyon. Ang pag-alis ng lupa sa mga katutubo ay pagwasak sa kanilang buhay, espiritwalidad, at pagkakakilanlan.

2. Kasalukuyang Konteksto ng Katutubo

Ang pagmimina, plantasyong agribisnes, at mga mega-dam ay patuloy na naglulubog sa mga lupang ninuno sa buong Pilipinas. Ang mga Dumagat-Remontado ay humaharap sa pagpapalayas dahil sa proyektong Kaliwa Dam sa Sierra Madre, habang ang mga Lumad sa Mindanao ay humaharap sa panggagahasa sa lupa ng mga industriya.

3. Mga Tanong sa Talakayan

- Paano nakikipagbanggaan ang pananaw sa Biblia na "ang lupa ay sa Panginoon" sa makabagong gawain ng pagtrato sa lupa bilang ari-arian o kalakal lamang?
- Ano ang matututunan ng simbahang Kristiyano sa pananaw ng katutubo na "hindi natin pagmamay-ari ang lupa; ang lupa ang nagmamay-ari sa atin"?
- Sa anong mga paraan ginagawa o pinapabayaang inyong lokal na kongregasyon ang pangangalaga sa kalikasan?

4. Punto ng Pagkilos / Pagninilay

Basahin at pagnilayan ang sinabi ng pinunong Kalinga na si Macli-ing Dulag: "Paano ninyo maaangkin ang bagay na mas tatagal pa kaysa sa inyo?" Mangako bilang grupo na magsaliksik kung saan nagmumula ang inyong pang-araw-araw na yaman (tubig, pagkain, kuryente) at anong mga katutubong lupain ang naapektuhan ng pagkuha nito.

IKALAWANG LINGGO: Pagtatawi sa Lambong ng Kawalan ng Katarungan

1. Pagtutok sa Biblia

- **Pangunahing Teksto:** Isaias 25:1–9
- **Pangunahing Konsepto:** Sinisira ng Diyos ang mga imperyal na estruktura at pinapahid ang mga luha ng paniniil. (*God dismantles imperial structures and wipes away tears of oppression.*)

Hinarap ni Isaias ang mga imperyal na sistema sa kaniyang panahon—mga kapangyarihang nagpapalawak sa pamamagitan ng militar at pagsasamantalang pangkabuhayan. Ang Diyos ay kumikilos bilang "kanlungan ng dukha sa kaniyang kabagabagan" (b. 4) at nangangakong wawasakin ang "lambong na nakatakip sa lahat ng tao" (b. 7). Ang pagpapalaya ay kinabibilangan ng paggiba sa sistematikong paniniil at pagbabalik sa karangalan ng tao.

2. Kasalukuyang Konteksto ng Katutubo

Ang mga katutubong pamayanan na nagtatanggol sa kanilang mga lupang ninuno ay humaharap sa militarisasyon, pagpatay nang labas sa batas, at red-tagging. Ang mga paaralan, sentro ng pamayanan, at sakahan ay madalas na ginagamitan ng operasyong militar, na nagpapakilos sa libu-libo patungo sa evacuation (bakwit).

IMPERYAL AT KORPORASYONG KAPANGYARIHAN

- Militarisasyon at Red-tagging
- Pag-angkin sa Lupa at Pagpapadpad
- Pagkasira ng Kalikasan

PROPEKTIKONG PAGKILOS NG DIYOS

- Kanlungan ng Nangangailangan (b. 4)
- Paglamon sa Kamatayan
Magpakailanman (b. 8)
- Pagaalis sa Lambong (b. 7)

3. Mga Tanong sa Talakayan

- Ano ang bumubuo sa "lambong" na nagtatakip sa mga katutubong pamayanan sa Pilipinas ngayon? (What constitutes the "shroud" covering indigenous communities in the Philippines today?)
- Bakit mahalaga ang pangako ng Diyos na "lalapin ang kamatayan magpakailanman" para sa mga pamayanang nagdadalamhati sa mga martir na katutubong pinuno?
- Paano makakalipat ang mga lokal na simbahan mula sa pagbibigay ng limos tungo sa direktang pagharap sa estruktural na kawalan ng katarungan?

4. Punto ng Pagkilos / Pagninilay

- Maghanap ng mga lokal o pambansang ulat sa karapatang pantao na nagdedetalye sa kalagayan ng mga katutubong tagapagtanggol. Gumawa ng panulat ng pagmamalasakit o panalangin ng kahilingan mula sa inyong grupo sa pag-aaral ng Biblia upang ipadala sa mga pinuno ng simbahan o opisyal ng pamahalaan.

IKATLONG LINGGO: Kapayapaang Nakabatay sa Katarungan (*Justpeace*)

1. Pagtutok sa Biblia

- **Pangunahing Teksto:** Isaias 32:15–18; Santiago 3:17–18
- **Pangunahing Konsepto:** Ang tunay na kapayapaan (*Shalom*) ay bunga ng katuwiran, hindi ang katahimikan ng pilit na pagpapasailalim.

Ang kapayapaan sa Biblia ay hindi lamang kawalan ng armadong hidwaan (*pax romana*); ito ay *Shalom*—ang presensya ng tamang ugnayan, pagkakapantay-pantay sa ekonomiya, at pagkakasundo sa kalikasan. Ibinuhol ni Isaias ang kapayapaan sa katarungan: "Ang magiging bunga ng katuwiran ay kapayapaan, at ang resulta ng katuwiran ay katahimikan at pagtiwala magpakailanman" (Isa 32:17).

2. Kasalukuyang Konteksto ng Katutubo

Ang kapayapaan sa mga katutubong tahanan ay hindi makakamit sa pamamagitan ng militarisasyon, pilit na pagsuko, o mga proyektong idinidikta nang walang Malaya, Nauna, at May-kaalamang Pagpayag (*Free, Prior, and Informed Consent - FPIC*). Ang tunay na kapayapaan ay nangangailangan ng paggalang sa Karapatan ng mga Katutubo sa Sariling Pagpapasya at pagtugon sa mga pangunahing dahilan ng armadong hidwaan sa mga lalawigan.

3. Mga Tanong sa Talakayan

- Ano ang pagkakaiba ng "pagpapatahimik" (pagpilit sa mga tao na manahimik) at tunay na "kapayapaang nakabatay sa katarungan"?
- Paano lumalabag ang militarisasyon at pagpapasobog sa mga lupang ninuno sa konseptong Biblyo ng *Shalom*?
- Anong papel ang magagampanan ng mga tradisyunal na kasunduan sa kapayapaan ng mga katutubo (tulad ng sistemang Bodong sa Cordillera) sa paglutas ng makabagong hidwaan?

4. Punto ng Pagkilos / Pagninilay

Maglaan ng oras sa tahimik na panalangin para sa lahat ng inilikas na katutubong pamilya (bakwit). Bumuo ng tiyak na talaan ng panalangin para sa mga usapang pangkapayapaan at proteksyon ng mga katutubong tahanan sa bansa.

IKAAPAT NA LINGGO: Ekumenikal na Pakikiisa at ang Damit Pangkasal

1. Pagtutok sa Biblia

- **Pangunahing Teksto:** Mateo 22:1–14; 1 Corinto 12:22–26
- **Pangunahing Konsepto:** Pagsusuot ng damit ng aktibong katarungan at pagtayo kasama ng mga isinantabi sa piging.

Sa Talinghaga ng Piging sa Kasalan, tinatawag ng Diyos ang mga nasa gilid tungo sa gitna. Gayunpaman, ang pagpasok sa lugar ng Diyos ay nangangailangan ng pagsuot ng "damit pangkasal"—isang Biblyong metapora para sa aktibong pagsisisi, katuwiran, at komitment sa Kaharian ng Diyos. Sa sulat ni Pablo sa mga Taga-Corinto, kung ang isang kasapi ng katawan ay nagdurusa, ang lahat ay nagdurusang kasama.

2. Kasalukuyang Konteksto ng Katutubo

Ang ekumenikal na pakikiisa ay nangangahulugang hindi pwedeng manahimik lamang ang Simbahan habang ang mga kapatid na katutubo ay pinag-uusig. Ang mga simbahan ay tinawag na mag-alok ng santuwaryo (Kanlungan), magtaguyod ng mga pagbabago sa patakaran, at maglakbay kasama ang mga katutubong organisasyon sa kanilang pakikibaka para sa sariling pagpapasya.

HINDI AKTIBONG RELIHIYOSONG GAWAIN

Tahimik na pakikipagkutsaba sa pang-aangkin sa lupa

Pagtrato sa kultura ng katutubo bilang palabas lamang

Pakitang-taong tulong

AKTIBONG EKUMENIKAL NA PAKIKIISA

Pagbubukas ng mga kanlungan ng simbahan sa mga inilikas na pamayanan

Pakikipagtulungan sa pagtatanggol sa lupa at pagtataguyod

Pagsuot ng "damit ng katarungan" (*dikaio syne*)

3. Mga Tanong sa Talakayan

- Ano ang hinihingi ng "damit pangkasal" sa Mateo 22 sa ating kongregasyon kapag tinitingnan ang kalagayan ng mga katutubo?
- Paano maiiwasan ng mga simbahan ang "tokenism" (paggamit sa kultura ng katutubo bilang palamuti lamang) at sa halip ay magtayo ng tunay at pangmatagalang pagtutulungan?
- Paano pinapatibay ng ekumenikal na pagkakaisa ang ating sama-samang pagpapatotoo para sa karapatang pantao at pag-iingat sa kalikasan?

4. Punto ng Pagkilos / Pagninilay

Mag-organisa ng "Linggo ng Pakikiisa sa mga Katutubo" sa inyong simbahan. Mag-imbata ng katutubong tagapagsalita, magtampok ng mga katutubong gawa, suportahan ang proyektong pangkabuhayan ng mga katutubo, o mangolekta ng tulong para sa mga paaralan ng katutubo.

MODYUL NG WORKSHOP PARA SA KABATAAN

Isang 1-Oras na Modyul ng Workshop para sa Kabataan:
 “Lupa, Buhay, at Katarungan” (*Kilos ng Kabataan para sa Karapatan ng
 Katutubo at Pangangalaga sa Kalikasan*)

*Para sa Kapisanan ng Kabataan sa Simbahan, Ministeryo sa Kampus ng Senior
 High/Kolehiyo, at mga Ekumenikal na Samahan ng Kabataan*

Pangunahing Layunin:

Pagkalooban ang mga kabataan ng nakatutok sa Biblia at nakakabit sa kontekstong pag-unawa sa pakikibaka ng mga Katutubong Pilipino para sa karapatan sa lupa at pangangalaga sa kalikasan, na nagpapakilos sa kanila mula sa hindi aktibong awa tungo sa aktibong ekumenikal na pakikiisa.

Paghahanda at MGA KINAKAILANGANG MATERYAL

- **Gagamitin at Props:** 4 na malaking chart paper, markers, pisikal na mapa ng Pilipinas, pisi/talali, sticky notes.
- **Audio/Visual Setup:** Projector at speakers (para sa katutubong musika sa pagninilay o larawan).
- **Ipamamahagi:** Naimprentang sipi ng sinabi ni Macli-ing Dulag at maikling case profile sheets (1 bawat maliit na grupo).

BALANGKAS NG WORKSHOP

ORAS	GAWAIN
00-10 min.	ICEBREAKER AT GAWAIN SA MAPA: "Ang Tali ng Buhay"
10-25 min.	SIMULASYON NG MALIIT NA GRUPO: "Lupang Ninuno sa Ilalim ng Pagkubkob"
25-40 min.	BIBLYO-TEOLOHIKONG TALAKAYAN: "Ang Lambong at Ang Piging"
40-55 min.	MGA PAGKILOS: "Pagsuot ng Damit ng Pakikiisa"
55-60 min.	RITWAL NG PAGTATALAGA AT HULING PANALANGIN

1. Icebreaker at Gawain sa Mapa: "Ang Tali ng Buhay" (10 minuto)

Layunin: Itatag ang likas na ugnayan sa pagitan ng kabataan, lupa, likas na yaman, at katutubong pangangalaga.

○ **Ang Ugnayan sa Mapa (5 mins):**

- Ilatag ang pisikal na mapa ng Pilipinas sa gitna ng silid.
- Humiling ng 3-4 na boluntaryong kabataan na maglagay ng marka sa mga pangunahing bundok at ilog (hal., Sierra Madre, Cordillera Central, Pantaron Mountain Range, Jalaur River, Pulangi River).
- Tanong: "Ano ang nakapaligid sa mga likas na yamang ito? Ito ang mga lupang ninuno (Lupang Ninuno) na iningatan ng mga siglo ng mga katutubong pamayanan."

○ **Ang Tali ng Buhay (5 min):**

- labot ang isang bola ng pisi sa kalahok na humahawak ng marka para sa "Malinis na Tubig / Mga Ilog". Hilingin sa kaniya na ihagis ang bola sa humahawak ng "Kagubatan," pagkatapos ay sa "Kuryente/Mega-dams," "Pagmimina/Smartphones," at sa huli sa "Mga Katutubong Pamayanan."
- **Pangunahing Aral:** Mahinang hilahin ang isang pisi at ipakita kung paano gumagalaw ang buong tali. "Ang ating pang-araw-araw na ginhawa sa mga lungsod—ang ating tubig, kuryente, at mga kagamitan—ay direktang nakatali sa mga lupang iningatan ng mga katutubo. Ang pagpapadpad sa kanila ay sumisira sa tali para sa ating lahat."

2. **Simulasyon ng Maliit na Grupo: "Lupang Ninuno sa Ilalim ng Pagkubkob" (15 minuto)**

Layunin: Unawain ang mga tunay na pagsubok na kinakaharap ng mga katutubong pamayanan (Agresyon ng Kaunlaran laban sa Sariling Pagpapasya).

1. **Hatiin ang Grupo (2 min):** Hatiin ang kabataan sa 3 maliliit na grupo. labot sa bawat grupo ang isang kard ng sitwasyon na batay sa tunay na konteksto sa Pilipinas:

- **Grupo A: Ang Sierra Madre (Dumagat-Remontado)** – Humaharap sa pagpapalayas dahil sa proyektong mega-dam na nangangako ng tubig sa lungsod.
- **Grupo B: Ang Cordillera (Igorot)** – Lumalaban sa malawakang pagmimina na naghahanap ng tanso at ginto.
- **Grupo C: Mindanao (Lumad)** – Humaharap sa militarisasyon, red-tagging, at pagpapasara ng paaralan dahil sa pagpapalawak ng plantasyon.

2. **Gawain ng Grupo (8 min):** Ang bawat grupo ay sasagot sa tatlong mabilis na tanong sa chart paper:

- Ano ang kinukuha sa katutubong pamayanan sa sitwasyong ito?
- Ano ang mangyayari sa kalikasan kung matalo ang pamayanan sa labang ito?
- Paano nagpapakita ng katatagan at sariling pagpapasya ang pamayanan?

3. Mabilis na Pagbabahagi (5 min): Isang kinatawan mula sa bawat grupo ang magbabahagi ng kanilang mga sagot sa loob ng 60 segundo.

3. Biblyo-Teolohikong Talakayan: "Ang Lambong at Ang Piging" (15 minuto)

Layunin: Ikabit ang mga tunay na pakikibaka sa mga nakatakdang teksto sa Kasulatan (Isaias 25:1–9 at Mateo 22:1–14).

○ **Gabay sa Magtatalakay / Maikling Pagsasalita:**

- **Ang Kesagraduhan ng Lupa:** Basahin ang Awit 24:1 ("Ang lupa ay sa Panginoon"). Ipaghalimbawa ito sa pananaw ng negosyo na ang lupa ay kalakal lamang. Balikan ang sinabi ni Macli-ing Dulag: "Paano ninyo maaangkin ang bagay na mas tatagal pa kaysa sa inyo?"
- **Ang "Lambong" sa mga Lupang Ninuno (Isaias 25:7):** Ipaliwanag kung paano ang pagkasira ng kalikasan, militarisasyon, at panggagahasa sa lupa ay bumubuo ng "lambong ng kamatayan" sa mga katutubo.
- **Ang Damit Pangkasal ng Pakikiisa (Mateo 22:11–14):** Sa Ebanghelyo ni Mateo, ang pagdalo sa piging ng Diyos ay nangangailangan ng pagsuot ng "damit pangkasal"—na sa etikang Kristiyano ay nangangahulugan ng aktibong katarungan, pagsisisi, at pagtayo kasama ng mga isinantabi.
- **Tawag sa Kabataang Ekumenikal:** Ang pananampalataya ay hindi nakatigil lamang. Bilang kabataang ekumenikal, ang ating pananampalataya ay humihingi na tumayo tayo kasama ng mga katutubo bilang mga tagapangalaga ng sanglikikha ng Diyos.

3. Mga Pagkilos: "Pagsuot ng Damit ng Pakikiisa" (15 minuto)

Layunin: Isalin ang pagninilay sa Biblia tungo sa mga kongkretong pagkilos ng kabataan sa tatlong larangan.

- Hilingin sa mga kalahok na bumalik sa kanilang maliliit na grupo. Bigyan sila ng 10 minuto upang mag-isip ng mga kongkretong pagkilos gamit ang Balangkas ng 3-P:

BALANGKAS NG PAGKILOS NG KABATAAN (3-P)

PAMPUBLIKONG PAGPATOTOO (PUBLIC WITNESS)	PROPEKTIKONG PAGTATANGGOL (PROPHETIC ADVOCACY)	PERSONAL NA PANGANGALAGA (PERSONAL STEWARDSHIP)
• Kampanya sa Social Media	• Pagsulat ng Liham sa mga Katutubo	• Pamumuhay na Zero-Waste

PAMPUBLIKONG PAGPATOTOO (PUBLIC WITNESS)	PROPEKTIKONG PAGTATANGGOL (PROPHETIC ADVOCACY)	PERSONAL NA PANGANGALAGA (PERSONAL STEWARDSHIP)
• Mga Edukasyonal na Webinar	• Suporta sa Fair Trade	• Mga Gamit mula sa Tiyak na Pinagmulan
• Liturhiya sa Linggo ng Kabataan	• Paglagda sa mga Petisyon	• Eco-Audit sa Simbahan

• **Pormat ng Lalabas sa Grupo:**

- **Personal/Pamumuhay:** Isang kongkretong gawi na babaguhin natin sa linggong ito upang mabawasan ang pagkasira ng kalikasan (hal., pagbawas sa fast fashion, gawi na zero-waste).
- **Simbahan/Pamayanan:** Isang malikhaing bagay na magagawa ng ating ministryo ng kabataan para sa Buwan ng mga Katutubo (hal., pagpapakita ng eksibit ng katutubo, kampanya sa social media, gabi ng ekumenikal na panalangin).
- **Pampubliko/Pagtatanggol:** Isang paraan upang palakasin ang mga tinig ng katutubo (hal., pagsulat ng liham ng pakikiisa sa mga paaralan ng katutubo, pagbabahagi ng napatunayang balita laban sa red-tagging, pagsuporta sa mga petisyon ng katutubo).

5. Ritwal ng Pagpapatibay at Huling Panalangin (5 minuto)

Layunin: Itatalaga ang mga komitment ng kabataan sa pamamagitan ng isang ekumenikal na lupon ng panalangin.

1. Pagtitipon sa Lupon (2 min): Patayuin ang lahat ng kabataan sa isang lupon sa paligid ng mapa sa gitna. Hilingin sa bawat tao na ilagay ang kanilang sticky note (na naglalaman ng kanilang sariling komitment) sa mapa malapit sa mga kabundukan o katutubong lupain.

2. Panalangin ng Pagtatalaga (3 min):

Patnugot / Pinuno ng Kabataan:

Diyos na Lumikha, na gumawa sa matataas na bundok, umaagos na ilog, at mayayamang lupa ng ating bayan, nagpapasalamat kami sa Iyo para sa mga katutubo na tapat na nagbantay sa Iyong sanglilikha sa mga henerasyon. Patawarin mo kami kapag kumokonsumo kami nang hindi nag-iisip, kapag nananatili kaming tahimik habang ninanakaw ang mga lupa, at kapag nabibigo kaming isuot ang damit ng katarungan. Pagpalain mo ang mga kabataang ito. Siyakan mo ang kanilang mga puso ng sigla para sa pangangalaga sa kalikasan at karapatang pantao. Nawa'y ang aming mga samahan ng kabataan ay maging ligtas na kanlungan ng pakikiisa, malakas na tinig para sa katotohanan, at mga kamay na nagtatayo ng Iyong kapayapaan na nakabatay sa katarungan. Tipunin kaming lahat sa Iyong piging ng buhay, kung saan ang bawat lambong ng paniniil ay

wawasakin at ang mga luha ay papahirin. Sa pangalan ni Jesus, kami ay nananalangin.
Amen.

- **Huling Sigaw:** Magtapos sa isang may ritmong palakpak (tulad ng Cordillera Unity Clap) o sama-samang sigaw: "Lupa, Buhay, Katarungan!"

NATIONAL COUNCIL OF CHURCHES IN THE PHILIPPINES

879 Epifanio delos Santos Avenue
West Triangle, 1104 Quezon City, Philippines
P.O. Box 2639

Phone: +632 8929-3745
E-mail: info@nccphilippines.org